

DELAVSKA POLITIKA

IZHAJA TRIKRAT TEDENSKO: OB TORKIH, ČETRTHIH IN SOBOTAH

Naročnina v Jugoslaviji znaša mesečno Din 10.—, v inozemstvu mesečno Din 15.—, — Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5. poštni predal 22, telefon 2326. Čekovni račun št. 14 335. — Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo. — Ne frankirana pisma se ne sprejemajo. — Mali oglasni trgov. značaja vsaka beseda Din 1.—, mali oglas, ki služi v socialne namene delavstvu in nameščencem, vsaka beseda Din 0.50

Štev. 52 • Maribor, sobota, dne 11. junija 1938 • Leto XIII

Veličasten potek svečanih prireditev ob 60 letnici čehoslovaške socialne demokracije

150.000 socialnih demokratov v manifestacijskem sprevodu skozi Prago

Navdušen sprejem naših sodrugov med vožnjo od čehoslovaške meje do Prage

Za 60-letnico svojega obstoja je organizirala čehoslovaška socialna demokracija v dneh 3. do 6. junija t. l. ogromne manifestacijske prireditve v Pragi.

Komaj 14 dni pred napovedanimi slavnostmi so zakrili politično obzorje nad Evropo tmurni oblaki in izgledalo je, da bo zdaj pa zdaj prišla krvava vojna hira. Toda odločen nastop čehoslovaške demokracije je preprečil najhujše: ohranil je svobodo in samostojnost Čehoslovaške republike ter rešil svetovni mir, fašizmu pa zadal prvi težek udarec.

V teh kritičnih dneh se je zdelo marsikomu tvegano, hoditi iz Jugoslavije v Prago. Toda, ako je bil tak obisk kdaj na mestu in opravičen, potem tokrat, kdaj tudi bi naj bilo bolj potrebno izpričati solidarnost socialistov Ju-

goslavije s socialno demokracijo v ČSR in z vsem čehoslovaškim narodom, kot v tem zgodovinsko važnem trenutku, v trenutku težke preizkušnje, ko se kakor zlato v ognju loči pravo prijateljstvo od hlinjenega.

Preko 40 sodrugov in sodružic iz Maribora, Celja, Ptuj, Črne, Ruš, Hrastnika, Trbovelj, Zagorja, Ljubljane, Kranja, Jesenice, Baujaluke in Beograda je odpotovalo v zlato Prago, ki je srce resnične svobode, demokratične in v vsakem oziru vzorne republike, v kateri ima socialistično delavstvo vpliv in besedo.

Vsi, ki so imeli priliko biti v teh jubilejnih dneh kot gosti čehoslovaške socialne demokracije v Pragi, so si edini v tem, da je bilo to za nje največje doživetje, ki jim bo ostalo neizbrisno v spominu.

Sprejema, ki so ga bili deležni v deželi, nad katero bdi duh velikega Masaryka in ki ji vlada demokratični prezident dr. Beneš, ne bo pozabil nihče izmed njih.

raščati množica na trgu. Od vseh strani se žurijo ljudje, mlado in staro, da nas pozdravijo. Med pozdravniki je član odbora čehoslovaške socialno demokratične stranke František Kotlař, tajnik ČJL Jěh Trojan, član odbora ČJL s. Alojz Novak in s. Marija Weisova, po rodu iz Jugoslavije.

Hoteli bi na vsak način, da ostanemo, toda ne gre. Za pristrčno dobrodošlico se zahvali s. Eržen. In že krene avtobus dalje, v slovo pa nam kličejo in mahajo sodruzi in sodružice ter ostali naši prijatelji iz Kolina in mnogi celo teko ob avtomobilu, dokler ne odbrzi s trga po glavni cesti.

V radostnem razpoloženju, prevzeti globokih vtisov z našega potovanja, smo dosegli Prago po 22 urni vožnji, toda v silnem dežju. V »Lidovem domu« so računali sodruzi, da nas bodo zadržali v Nemškem Brodu, ker so prejeli telefonično obvestilo. Sredi noči so poiskali vodjo gostiteljskega odseka, ki nas je spremnil v »Grand Pension« v Dostalovi ulici, nasproti

vojnemu ministrstvu, kjer so nam bile odkazane sobe.

Po Pragi

V Pragi so naši delegaciji izkazovali sodruzi največjo pozornost. Ogledali smo si delavske domove »Odborovy dum« (dom strokovnih organizacij), »Lidovy dum« (»Ljudski dom«), strokovne organizacije, »Velenakupno zadruho konzumnih društev, kjer nas je sprejel ravnatelj s. E. Lustig, razne social. politične ustanove in Prago ter njene znamenitosti, kjer naj se vodil prijatelj Jugoslovanov, neumorni J. K. Strahaty.

Prvi pozdrav socialistom iz Jugoslavije

V petek, dne 3. t. m. so nas čehoslovaške strokovne organizacije povabile na kosilo, katerega se je udeležil centralni tajnik s. Tayerle, predsednik Zveze rudarjev s. Brožik in urednik osrednjega strokovnega glasila s. Arno Hais. Na pozdrave so odgovorili ss. Petejan, Šegula in dr. Reisman.

Tisoči pozdravljajo naše sodruge ...

V Znojmu

S težavo se prerine avtobus med zidnimi pregradami, ki zapirajo državno cesto proti nemški meji na čehoslovaškem ozemlju. Toda onostran teh zidov nas čaka prvo prijetno presenečenje: Velika skupina sodrugov in sodružic nam maha v pozdrav. Obveščeni so bili o našem prihodu, pa so prihiteli iz skoro 8 km oddaljenega Znojma, da nas sprejmejo na meji.

Vsi izstopimo iz avtobusa, predstavljamo se in pozdravljamo. Radost in ginjenost se odraža na naših licih, pa tudi na licih čehoslovaških sodrugov in sodružic.

Socialno demokratični poslanec dr. Jos. Mareš pozdravi v prisrčnih besedah in želi dobrodošlico. Odgovarja mu s. Eržen, ki nazdravi čehoslovaški socialni demokraciji, republikli in njenemu prezidentu dr. Benešu.

V imenu Delavskih telovadnih jednost pozdravi nato naraščajnica s. Miluša Brabanceva in izroči lep šopek. Nato krenemo v Znojmo. Del naših sodrugov prisede v avtomobile znojskih sodrugov, del Znojmcianov pa k nam v avtobus. Peljemo se v »Lidový dum« (»Delavski dom«), kjer nas že čakajo sodruzi in sodružice v velikem številu in pozdravljajo. Peljejo nas v veliko dvorano, kjer nas v imenu krajevnih organizacij soc. dem. pozdravi s. Pokorny Felician v srbohrvaščini. Mala Alenka Fišerova izroči šopek. Za pozdrav pa se zahvali s. Petejan. Po enournem odmoru, ki smo ga uporabili za razgledanje doma, obisk v tajništvu strokovnih organizacij in uredništvu časopisa »Delnicke Listy«, krenemo, med živahnim pozdravljanjem in vzklikanjem ter spremljani od avtomobila znojskih sodrugov dalje proti Jihlavi.

V Jihlavi

so nas pričakovali bivši dolgoletni župan mesta s. dr. Veverka Rudol, zastopnik češko-slovan-ske lige obč. uradnik Klauda Franc ter mnogoštevilni sodruzi. Hočeš nočeš smo morali izstopiti in kreniti v bližnjo restavracijo, kjer so bili izmenjani pozdravni nagovori. Dobrodošlico je želel s. dr. Veverka, odgovoril pa je s. Petejan. Čas hiti in ker smo se namenili naravnost v Prago, smo morali požuriti ter se posloviti od gostoljubnih Jihlavčanov, ki so nas hoteli na vsak način zadržati.

V Nemškem Brodu

nas čaka pravo presenečenje. Dospeli smo z

dveurno zamudo ob 9. uri zvečer. Na trgu, kamor privozi naš avtobus, je vse črno ljudstva. Čim nas spoznajo, zaori tisoče grl v pozdrav. Skozi gost špalir občinstva vozimo pred mestno hišo, kjer izstopimo.

Pričakujejo nas okrajni glavar Viktor Zetl, župan Luďovik Mareš, predsednik prosvetne komisije mestne občine Pavel Soher ter tajnik krajevnih organizacij socialne demokratične stranke s. Josef Nedved. Pred portalom mestne hiše stoji razmeščena šolska mladina.

Kdo bi popisal čustva, ki nas navdajajo.

Čim se poležejo pozdravni klici, zapoje šolska mladina čehoslovaško in nato jugoslovansko državno himno. Tri dijakinje izroče nato naši delegaciji tri krasne šopke. Potem nas nagovori predsednik prosvetne komisije g. Pavel Soher. V vznešenih besedah nazdravlja čehoslovaško - jugoslovansko prijateljstvu in omenja tragično smrt kralja Aleksandra ter francoskega zunanjega ministra Barthuja, ki sta padla v trenutku, ko je hotel pokojni kralj poglobiti zavezniško razmerje s Francijo, veliko zaveznico Čehoslovaške. S tem je bil tej politiki, ki naj bi služila utrditvi evropskega miru, zadan najtežji udarec. Čehoslovaki se radujejo prihodu socialističnega delavstva iz Jugoslavije na jubilejne svečanosti čehoslovaške socialne demokracije, ker vidijo v tem nov živ dokaz bratskega čutenja Jugoslovanov do ČSR.

Za pozdrave se je zahvalil s. Petejan, ki je dejal, da je delavstvo v Jugoslaviji, pa tudi vse demokratično misleče ljudstvo s Čehoslovaško, v kateri vidi simbol svobode in demokracije. Kdor pravi, ali dela drugače, ne govori v imenu Jugoslovanov, ampak v svojem imenu in Jugoslovanom tujem interesu.

Po pozdravnem nagovoru pretresajo ozračje nazdar-klici Jugoslaviji in socialni demokraciji, naša delegacija pa kliče ČSR in dr. Benešu.

V Nemškem Brodu so računali s tem, da bomo ostali preko noči, pa so nam pripravili prenočišča. Težko se je odreči povabilu, toda kaj hočemo, ko pa moramo čimprej dospeti na cilj.

Skozi gost špalir občinstva krene naš avto dalje po ulicah; od povsod nam mahajo in kličejo v slovo.

V Kolínu

dospe naš avto okrog pol 12. ure. Pred mestno hišo stoji gruča ljudi. Tri ure nas že čakajo. Toda nismo še dobro izstopili, že prične na-

Pozdravni večer za inozemske dele gate

Za inozemske delegate so čehoslovaški sodruzi priredili večerjo v ogromni dvorani Sladkovskega v »Obecnem domu« (»Občinski dom«), čije namen je bil seznaniti delegate med seboj.

Na večerjo je bilo vabljenih okroglo 200 delegatov in predstavnikov stranke. Med drugimi so bili navzoči: predsednik stranke s. Hampl, minister s. dr. Derer, minister soc. pol. s. inž. Nečas, predsednik senata s. dr. Soukup, od ostalih pa: iz Anglije lord Snell in poslanec Dallas (obnem predsednik Socialistične internacionale) in Walker; iz Francije: bivši minister za kolonije Moutet, iz Belgije: Block, iz Finske: Kilpi, za italijansko švico: Pelegrini, za Švedsko: T. Nilson, za Norveško: F. Moe, za Holandsko: Wandenberg, za Dansko: Kristensen; od Jugoslovanov pa: s. dr. Topalović in Milica Topalović, Belić, Petejan, Eržen in Murn.

Govoril je s. Hampl, ki je obrazložil položaj ČSR in povabil, da ČSR ne bo storila ničesar, kar bi poslabšalo mednarodni položaj, ne bo pa spremenila svoje zunanje politike. V imenu

Labor Party in Internationale je zagotovil s. Delles, da sme ČSR računati na podporo s strani angleškega delavstva in Internationale. S. Moutet je izjavil, da je Francija solidarna s Čehoslovaško. S. Topalović pa je povdaril, da je delavstvo in vse ljudstvo v Jugoslaviji s ČSR, ki je sprejela boj s fašizmom, za ideale svobode, za katero se je srbski narod boril s Turki polnih 500 let. Izrekel je upanje, da bo v kritičnem trenutku, ako pride do tega, tudi Jugoslavija s ČSR. Zaključil je večer s. Soukup z izjavo, da bo ČSR ostala zvesta svojim idealom.

Koncert 1500 delavskih pevcev in pevk

Veličasten je bil koncert 1500 delavskih pevcev in pevk v ogromni dvorani »Občnega doma« v soboto, dne 4. t. m. Tej prireditvi je prisostvovalo ogromno občinstva. Istočasno je bila v gledališču slavnostna predstava »Prodane neveste« in velik žaromet na Vltavi.

Bili smo in bomo!

Manifestacija, kakršne Praga še ni videla

Višek manifestacijskih prireditev ob priliki proslave 60-letnice je bil pohod strankinih pri-stašev iz vseh krajev republike skozi Prago.

Nekaj tako ogromnega, kot je bil ta sprevod, si človek ne more misliti, niti predstavljati, ako ga ni videl na lastne oči, kajti ta sprevod ni bil impozanten samo radi števila udeležencev, ki jih je bilo gotovo nad 150.000, ampak tudi radi načina organizacije in pestrosti, ki jo je nudil pogled na gromne mase, ki so se polne štiri ure v dvanajstero stopih valile čez Karlav-ske namesti in Prikope na razstavišče.

Na Vaclavskem namesti je bila zgrajena velika, rdeče drapirana tribuna, s katere so gledali sprevod prezident dr. Beneš, obdan od predstavnikov stranke ter inozemskih gostov. Pred tribuno pa je stala častna straža nemških socialno demokratičnih delavcev »Arbeiterwehr«.

Sprevod so otvorili avtomobilisti, katerim je sledilo par transparentov z napisi: 60 let čehoslovaške socialne demokracije, nato pa ogromna državna zastava, razpeta na okvirju in poševno ležeča na vozu, spremljena od 61 delav-

cev v modrih oblekah. Takoj za zastavo je korakalo strankino načelstvo s senatorjem s. Dundrom na čelu. Za tem pa

socialisti iz Jugoslavije

Jugoslovansko delegacijo so ljudje takoj prepoznali in občinstvo, ki je stalo v gostem špalirju na cestnih hodnikih, po katerih se je pomikal sprevod, ji je prirejalo živahne ovacije. Jugoslovanska delegacija je, korakajoč mimo prezidentove lože, vzklikala ČSR in dr. Benešu, ki je mahaje v roko odzdravljal.

Prvi del sprevoda je bil

v počast republike

pod geslom: delavci republiki, republika delavcem po 60 letih boja za demokracijo, socializem in ljudske pravice. Ta gesla so nosili napisana na velikih iz rdečega platna napravljenih transparentih, za katerimi so korakali delavski telovadci in kovinarji.

V drugem delu sprevoda pa so nosili ogromne slike, ki so ponazorovale 40-letni boj socialne demokracije za svobodo in kruh: ustanovitev stranke 7. dubna 1878, na tajnem se-

Zračno piratstvo v Španiji

Počasi bo vendar tudi Anglijo minula potrpežljivost

V Španiji izgleda, da se podpornikom generala Franca silno mudi, da bi zaključili vojno. Ker ne gre drugače, so se odločili da z brezobzirnim rušenjem in ubijanjem nedolžnih ljudi v zaledju iz zraka, dosežejo svoj namen.

Ne mine dan, da se ne bi cele jate tujih letal spreletavale nad mesti in vasi in jih bombardirale.

Število žrtev stahotno narašča v stotine in tisoče. Republikanci še vedno ne vračajo milo za drago. Še vedno se jim zdi, da se barbarstva ne da opravičiti z barbarstvom nasprotnika.

Toda bombardiranje po nacistih zah-teva tudi žrtve med angleškimi mor-

narji in med francoskim prebivalstvom ob meji.

In zdi se, da je sedaj mera polna. Položaj se je zaostril. Anglija pravi, da ne more več prenašati napadov na svoje ladje in ljudi. Francija postavlja protiletalske topove ob meji. Iz Amerike pa govore državniki, da so v ukrepih solidarni z Anglijo in Francijo.

Izzivanje I. ... je doseglo svoj vrhunec. S. Blum je dejal na kongresu francoske socialistične stranke: »Ako hočemo mir, moramo riskirati tudi vojno!«

Položaj na frontah

S tehnično premočjo napadajo nacisti na teruelski fronti do morja. Njihov

cilj je priti iz goratih predelov v nizino. Republikanci se hrabro bore in prizadevajo napadalcem hude izgube. Kakšen bo izid teh bojev je težko progovati. Vsekakor pa so zmagonosna poročila nacistov skrajno pretirana.

V nacistični Španiji vre

Med tem dozoreva odpor proti Francu zlasti v južni in severni Španiji. Nasprotniki republikanske vlade se upirajo Francu in tujcem, ki hočejo zagospodariti v deželi. Iz nacistične Španije beže ljudje v Gibraltar pred preganjanjem radi uporniškega gibanja.

Japonski imperialisti more in požigajo

Kot v Španiji nacisti, more in požigajo na Kitajskem japonski imperialisti. Vsak dan bombardirajo japonska letala odprta mesta in povzročajo grozno razdejanje.

Na proteste cinično odgovarjajo, da bodo to delali dokler kitajski odpor ne bo strl.

Na fronti je položaj tak, da so ob lunghajski železnici prodrli Japonci do Kajfenga in ga zavzeli ter obvladajo sedaj vsi to železniško progo. Sedaj prodirajo Japonci ob železniški progi Peiping-Hankov, proti Hankovu s severa in od vzhoda, iz smeri Nankinga. Tu se pričakuje, da bo prišlo do velikih bitk.

Širite naš list!

stanku v Břenovem, tajno tiskarno iz leta 1885, boj za osemurnik (1889) prva proslava 1. maja (1890), prvo početko soc. dem. tiska (1893—1895), krvavo potlačeno stavko (1894), soc. dem. poslance 5 kurije (1898), početek delavskih telovadnih enot (1898), nato pa so sledili napisi: ustanovili smo strokovne organizacije (1897) in konzumne (1908) ter slike: boji za splošne in tajne volitve (1905), Masaryk na soc. dem. taboru (1905), volilne zmagae soc. dem. (1907), proglašitev enotnosti s Slovaki (1910), boji proti Avstriji do osvobojenja.

Poklicne in historične skupine v sprevedu

Spored je bil eno samo rdeče morje zastav, zastavic, transparentov, katere so nosili ali pa jim sledili v svojih značilnih delovnih oblekah: kovinarji, livarji, mizarji, mesarji, peki, čevljarji, poljedelski delavci, poštarji železničarji učitelji, profesorji itd. itd. Vmes pa narodne noše, godbe, legijonarji, mladina, delavske telovadne enote, športniki vseh panog, žene, moške in otroci, babice, strešno bolniško osebje itd. Imponiral je mimohod par tisoč delavskih žen in gospodinjskih pomočnic s košarami na ro-

kah, v katerih so nosile izdelke delavskih konzumnih tovarn za življenjske potrebščine ter mladine z mavričnimi zastavicami, znakom mednarodnega združništva.

Pred vsako poklicno skupino so vozili v sprevedu simbolično sliko, ki je predstavljala razvoj tehnike v dotični panogi od prvih početkov do danes; videli smo rudnik, kovinarsko delavnico nekdanj in danes, livarno, najstarejši železniški voz in najnovejši model aerodinamične lokomotive, signalne naprave, prenašalce pošte v slikovitih nošah, stari poštni voz in moderni poštni avtobus, telegraf, telefon, radio, konjski tramvaj in moderni voz cestne železnice, rotacijski stroj, najrazličnejše proizvode raznih strok v nadnaravni velikosti, kot: žemlje, kruh, rogličke; potem razne socialne ustanove itd. Sledili so tudi ogromni globusi z napisi: socializem je delo in kruh, vlada ljudstva je vlada miru.

V sprevedu je porakala tudi precejšnja skupina nemške mladine, ki je bila deležna vihar-nih ovacij.

Bodemo ...

Spored je zaključila mladina, ki je korakala pod geslom: bodemo!

Slavnostno zborovanje

Spored je pričel ob 9.50 in končal ob 14. uri, na cilj so prišli poslednji udeleženci ob tričetrt na 15.

Ob 15. uri je pričelo zborovanje, na katerem je predsednik stranke s. Hampl prečital

pozdrav predsedniku republike

ki je izrekel stranki svoje čestitke k njenemu jubileju in se ji zahvalil za njeno 20-letno uspešno in požrtvovalno delo za demokracijo in pravico v državi ter mir na zunaj.

Nato je govoril s. Hampl, ki je očrtal naloge socialne demokracije v svobodni državi, podal

pregled dela stranke v 60 letih in povdaril, da je stari gospodarski sistem dovršil svojo vlogo ter da ga ni več mogoče rešiti niti z odpravo svobode in zatiranjem delavskega razreda.

Minister s. dr. Derer je povdaril solidarnost Slovkov v boju za republiko in socialno demokracijo.

O koncu pa je moral, burno pozdravljen, govoriti zbranim desetstisočim še s. Topalović, ki je sporočil pozdrave socialističnega delavstva Jugoslavije.

Po slavnostnem zborovanju je pričela

velika ljudska veselica

na ogromnem razstavišču.

Slavnostna seja stranke

Dne 7. junija se je vršila slavnostna seja stranke v »Lidovom domu« pod predsedstvom s. dr. Soukupa ter so govorili: Zastopnik So-

cialistične internacionale s. Dalles, Block (Belgija), Kilpiz (Finska), Buchinger (Madžarska), Petejan (Jugoslavija) in predsednik nemške

soc. dem. v ČSR Wenzel Jaksch.

S. Petejan je čestital v imenu jugoslovanskih socialistov soc. dem. stranki k njeni 60-letnici. Socialistično gibanje v Jugoslaviji je bilo vedno povezano s čehoslovanskim. Čehoslovaška soc. dem. je bila, ki se je borila za svobodo Srbije in Bosne. Nam sta stala ob strani zlasti prvo-bojevniki stranke pok. s. Nemec in naš stari prijatelj dr. Soukup. To pot smo se sestali v naši Pragi komaj nekaj dni potem, ko je minula največja nevarnost in je bil oni, ki je dvignil svojo pest, prisiljen, da se umakne pred silo naroda, kateri je rekel: raje v smrt, kot v sužnost. Preko ČSR vodi pot na Balkan, to pot straži ČSR. V teh dneh se je izkazala mednarodna solidarnost socialističnega gibanja. Vrnili se bomo in povedali doma, kar smo videli, toda ne samo to, mi vas bomo tudi posnemali. Mogoče upravičujejo nekateri pojavi dvome v solidarnost Jugoslavije s ČSR, toda jugoslovansko delavstvo in ljudstvo je s ČSR, za svobodo, samostojnost in neodvisnost republike. Živela ČSR, njen prezident dr. Beneš in čehoslovaška socialna demokracija!

Čehoslovaški sodrugi na našem poslovilnem večeru

V ponedeljek, dne 6. t. m. je naša delegacija imela skupno večerjo v domu strokovnih organizacij. Na ta večer so prišli: v imenu stranke s. dr. Soukup, centralni tajnik strokovnih organizacij s. Tayerle, predsednik Zveze rudarjev s. Brožik, centralni tajnik privatnih nametščencev in poslanec s. Klein, centralni tajnik Zveze živilcev s. Prokš, pisatelj s. Karel Novy in redaktor J. K. Strakatý, ki so vsi spregovorili v slovo, nam zagotavljali svoje prijateljstvo, nas vabili, da pridemo zopet v Prago in obljubili, da bodo prišli tudi oni k nam.

Zelo pomemben govor je imel s. dr. Topalović, čehoslovaškim sodrugom pa je se zahvalil za gostoljubnost v češčini s. dr. Reisman. Govorili so tudi ss. Jelea, Belič, Murn in Eržen. Večer se je zaključil v najlepšem razpoloženju s slovensko in češko pesmijo.

Odhod

Naslednjega dne zjutraj se je naša delegaci-

V nabito polni dvorani se dvignejo vsi raz sedežev, ploskajo, s. dr. Soukup pa objame in poljubi s. Petejana.

Nemško delavstvo z republiko

Poslanec nemške soc. dem. s. Jaksch pa je v svojem nemškem in češkem nagovoru, burno pozdravljen, dejal, da je nemška socialna demokracija združena na življenje in smrt s čehoslovaško v obrambi svobode in demokracije. Zaveda se, da čehoslovaški narod ne bo kapituliral pred zunanjimi silami in je to tudi dokazal.

Slavnostna seja se je zaključila okoli 12. ure.

Predstavniki naše delegacije na Masarykovem grobu

Popoldne je odšla deputacija naših sodrugov na čelu s. s. Topalovićem in v spremstvu predsednika senata dr. Soukupa z avtomobili v Lane, kjer je položila venec na Masarykov grob.

ja odpeljala. Pred odhodom pa je bila še v ministrstvu socialne politike, kamor jo je povabil minister s. inž. Nečas. Po odvozu iz Prage smo si spotoma ogledali še Hutno Horo, slavno mesto češke zgodovine.

poslednji pozdrav z meje

Na meji je naša delegacija poslala brzov na naslov predsednika stranka s. Hampla, v katerem se zahvaljuje za sprejem in gostoljubnost, ki jo je uživala in kliče socialni demokraciji, republiki in dr. Benešu.

Uvedba triletno vojaške službe. V čehoslovaški republiki bodo z ozirom na nastale razmere uvedli triletno vojaško službo.

Guatemala (ameriška republika) je prenehala biti članica Zveze narodov, ker je minilo dve leti, odkar je naznanila izstop iz Društva narodov.

Paletje

MAKSIM GORKI

(Prevel Tone Maček.)

18

...Končno je prišla noč, ki nas je seznanila s Kuzinovimi ljudmi. Ves dan, že od jutra, je močno deževalo in prišli smo v določeno zemljanko*) do kože premočeni. Četvorica, ki jo je označil Kuzin, je že bila tam in še nekdo peti s njimi.

V tej podzemni črni luknji se je že brižno udeleževal Milov in v zadregi drgnil svojo mokro, zakrpano in zamaščeno srajco, mežikal s svojimi medlimi očmi in je s tenkim glaskom, kakor komar brnel:

— Pozdravljeni, dragi gostje, — no, prosim, sedite, no!

Sesti pa ni bilo kam, — zemljanka je bila tako nabito polna ljudi, kakor vreča.

Gnjedoj se je tudi drl:

— Aha-a, so že tu!

Zamazal si je usta s sajami, divje obračal oči in je bil sličen pijanemu medvedu: razbil je pograd, z nogama drobil deske in vse okrog njega je treskalo in škripalo, — rad bi zakuril v kotu na ognjišču; tam je bil poigraval ogenjček in nas prijazno pozdravljal z ljubkimi rumenimi jezički. V temi in v dimu je bilo slišati Saveljev kašel in njegov zamolkli glas:

*) zemljanka je kleti podobno bivališče, enostavno izkopano v zemljo in od znotraj opaženo z deskami. Streho tvorijo nasuta zemlja.

— Pa se malo požuri s kurjavo, Gnjedoj! Ko sem se malo razgledal, sem jih videl v kotu troje, — kakor da bi zasedalo okrožno sodišče; Kuzin je samozavestno raztegnil svoje dolgo telo po pogradu, poleg njega je čepel z razmršeno dolgo brado Danilo Kosjakov, človek, ki nam ga niso prijavili in ki ga, razen po imenu ni nihče izmed nas poznal, — vedeli smo o njem le toliko, — da je pred dobrim mesecem prišel od nekdaj stražiti Skornjakov gozd.

— Glej jih vrage — se je natihem hudoval Aljoša. — Privlekli so seboj nekega tujca, ne da bi nas vprašali!

Jegor je bil tudi nezadovoljen in je pihal skozi nos. Molče smo sedli na zemljo in si podlagali deske pod sedala, a Milov je meznal, se cukal za srajco in brenčal:

— Vodica proniha... porušila je zemljančko, že dve zimi ni nihče več bival v nji...

Prešerno je zaplapolal ogenj, tema se je zganila in se stisnila k črnim stenam in k vlažnemu stropu, kjer vztrepetava in izginja v zemeljsko gmoto.

— Ogenjček sveti, očka naš, posuši nas, pogrej nas! — je veselo govoril Kuzin.

Savelj je stresaje s pleči kašljal, a gozdar, mrčen in kosmat, kakor z mahom obrasel panj, se je oziral okrog s svojimi malimi, ostrimi očesi.

— Ampak najprej bomo pili! — se je drl Gnjedoj in zvlekel od nekdaj nekaj steklenic vodke. — Da bomo bolj odkritosrečni!

— Da bomo bolj hrabri! — je pristavil Milov, ki je čepel pred ognjem in stegoval k njemu svoje sivkaste roke z razprtimi prsti.

Pili smo.

Ogenj je prasketal in pel, a stene zemljanke so plesale in se majale pod sunki splašenih senc.

— No, zdaj pa vsak na svoje mesto! — je zapovedal Kuzin, ki se je čutil, kot sklicatelj sestanka, da je on gospodar in nekak predsednik. — Treba je začeti, z božjim blagoslovom.

— Kar naravnost, po vojaški! — je kričal Gnjedoj, obrnjen s hrbtom proti ognju in se je tleskal z roko po prsih.

— Čakaj! — ga je skušal Savelj ustaviti, a vojak je bil kakor ogenj, na mah je vzplamtel, se zvrtil in zatresketal.

— Zadosti dolgo že čakam! — Veste, fantje, rad bi vam povedal, kako je prišlo do tega, da je meni že blizu štirideset let, ra pridem k vam in prosim — učite me, bedaka! Da! Učite — in nič drugega! Jaz sem pripravljen! Časi so taki — vsi se moramo pokoriti, otroci morajo dandanes učiti svoje očete — zakaj? Zato — ker je na njih, na otrocih, manj grehov...

Gozdar je tudi zakokodakal in kričal:

— Res je! Jaz imam sina, Vasilija...

— Glavno je, ... je tiho zastokal Mil Milič in me pocukal za rokav. — Dva lačna trebuha, brez skorjice kruha.

— Pustite naj vam povem! — se je drl vojak in divje krožil s svojimi, kakor oglje črnimi očmi, ki so se mu pordečile od solz, ki mu jih je izvabljal dim:

(Dalle prihodnjik.)

Prej nego kupite blago za ženske in moške obleke, plašče, kostume, hubertuse itd., obiščite

ČESKI MAGAZIN, MARIBOR,

ULICA
X. OKTOBRA,

in se prepričajte o ceni in kvaliteti krojaške potrebnosti!

Kongres cest v Ljubljani

Novi načrti in sredstva

Čeprav je kr. vlada pod predsedstvom g. dr. Stojadinovića storila že dosedaj na tem polju državne delavnosti več kot je bilo narejeno v katerikoli dobi od zedinjenja do 1935, se vendar še ne more zadovoljiti z doseženimi rezultati. Iz najnovejše uredbe o emisiji drž. posojila 4 milijard dinarjev, je dodeljeno z odlokom kr. vlade ministrstvu za gradbe nadaljnje pol milijarde dinarjev za nadaljevanje dela pri modernizaciji naših cest. S temi novimi sredstvi, ki so iz prve tranše posojila že dana na razpolago ministrstvu za gradbe, vključno nelojalni in nepatriotični propagandi z gotovih strani, bomo nadaljevali naš skupno delo, približujoč se postopno našemu končnemu cilju.

Čeprav bo tudi ta delež porabljen za ceste in druga javna dela, bo vendar v kratkem prišel trenutek, ko bomo na eni strani imeli kompletiranih drugih 1000 km sodobnih cest, toda ostalo nam bo še 8000 km slabih in trikrat tolikšno število km banovinskih cest. Kaj naj delamo potem s tolikšnimi tehničnimi podjetji in njih dragocenim inventarjem in številnim delavstvom. Ali naj po zgraditvi drugega tisoča km naših cest državna in zasebna tehnična organizacija razpade, da dragoceni inventar zasebnih podjetij rjavi neamortiziran in da zaposleno delavstvo preide v vrste nezaposlenih delavcev.

Kr. vlada je stala pred tem vprašanjem in je čutila potrebo, da se vprašanje izgraditve cestnega omrežja in modernizacije cestišč na drž. in važnejših banovinskih cestah reši radikalno in dokončno z zavarovanjem stalnih letnih sredstev izven okvirja proračunskih sredstev, ki bi prihajala redno leto za letom in na ta način omogočila načrtno delo po že določenem načrtu.

Dohodki iz fondov

Zato je kr. vlada na svoji zadnji seji sprejela predlog ministra za gradbe in predpisala uredbo z zakonsko močjo o državnih in banovinskih cestnih fondih v smislu danega pooblastila v finančnem zakonu. S tem je realiziran štiriletni sen družstva in vseh državljanov, ki so vedno zahtevali dobre in sodobne ceste. Drž. cestni fond predvideva dohodke, ki niso odvisni od drž. proračuna in sicer:

1. dve tretjini vseh letnih dohodkov drž. sklada za javna dela, v katerega prihaja troša-

rina na cement in bencin; 2. dohodki od raznih vozil; 3. dohodki od izrednega izkoriščanja državnih cest; 4. dohodki od prevoza blaga po železnici; 5. dohodki od nepremičnin od sodobnih cestišč; 6. dohodki od pogodbenih taks od zaključenih pogodb za zgradbo sodobnih cestišč; 7. razni drugi manjši dohodki. — Slične dohodke bodo imeli tudi banovinski cestni fondi. Iz tega je razvidno, da bodo plačevali največje prispevke za modernizacijo naših cest oni, ki se jih tudi najbolj poslužujejo in imajo koristi od njih. Po načrtu državnega cestnega fonda bi znašali dohodki letno okoli 80 milijonov din, naraščali pa bodo ti dohodki verjetno tako, da se bodo v prvem letu obstoja tega sklada dana možnost za najetje posojila 1.500.000.000 dinarjev na podlagi dohodkov fondov. S to milijardo in še pol milijardo, kolikor ima na razpolago gradbeno ministrstvo iz 6 odst. posojila za velika javna dela in obrambo države, bomo lahko v naslednjih 6 letih večinoma zgradili državno cestno mrežo.

Končno je g. minister Stošovič v imenu kr. vlade izjavil, da je začetnik in stalni razgibalec akcije za graditev, izboljšanje in moderniziranje naše cestne mreže visoki pokrovitelj današnjega kongresa Nj. kr. Vis. knez namestnik Pavle.

Na koncu je predlagal resolucije, iz katerih posnemamo:

1. Prehodno naj se ugotovi tehnični in finančni načrt del za daljšo dobo let, da se da možnost domačim podjetjem, da se na ta dela pripravijo. Dela naj se izdajajo samo domačim podjetnikom. 2. Uveljavi naj se uredba v cestnih fondih (med tem je to že najavil g. minister za gradbe Stošovič). 3. Izvrši naj se potrebna reorganizacija tehnične službe v ministrstvu, izpremene naj se odredbe zakona o drž. računovodstvu. 4. Posebna pažnja naj se posveča turističnim cestam, pri tem pazeti na zvezo z glavnimi prehodnimi točkami na naši meji. 5. Povečajo naj se krediti za redno vzdrževanje cest in izboljšajo naj se delovni pogoji za delo cestarijev in povečajo njih nagrade in uvedejo naj se pri vseh banknih upravah tečaj za cestarje. 6. Uveljavi naj se zakon o uvedbi obvezne delovne službe pri nas in da se ukine dosedanje prisilno delo (kuluk) in na njegovo mesto uvede posebna delovna doklada. (Konec.)

Ali še ne bo konca špekulaciji s kruhom?

Zopet dvig cen

Cena pšenice na novosadski borzi je zopet poskočila za din 5 za 100 kg, pri moki za din 10.

Mlinarski industrijalci so zborovali in na zborovanju trdili, da je pšenice v državi dovolj, ampak da gre vse povišanje na račun špekulacije par ljudi, ki

zaslužijo po 30 odstotkov čistega in več.

Ljudje se vprašujejo, ali je to in kaj se namerava ukreniti, da bo konec špekulacije borzijskih hazarderjev na račun lačnih.

Doma in po svetu

Kaplan, ki ga porivajo iz kraja v kraj.

Eden takih je kaplan Joža Lamprecht, ki ga zadnja leta prestavljajo iz kraja v kraj. Komaj pride na novo službeno mesto, že mora zopet povezati culo (kaj več tudi nima) in oditi. Preganjani kaplan »greši« s tem, ker se druži s socialisti in ljudstvo uči spoznavati resnico ter ga vzgaja v duhu ljubezni in bratstva. Z Ribnice na Pohorju je moral na žalost vseh poštenih faranov k Sv. Juriju v Slov. Goricih. Komaj se je tu dobro ogrel, že je dobil novo mesto »župnega upravitelja« pri Sv. Miklavžu pri Slov. Gradcu, kamor je odšel pred kratkim, spremljan in čaščen od svojih faranov.

Učiteljstvo in politika. »Novosti« poročajo, da je na učiteljski konferenci v Pakracu sreski načelnik obvestil navzoče učiteljstvo o odredbi notranjega ministrstva, da se učiteljstvo ne sme aktivno udeleževati v nobeni politični stranki. Temu nasproti pa poroča glasilo JRZ »Vreme«, da se v srbskih okrajih ustanavljajo učiteljski odbori JRZ. —

Kako je bilo na evharističnem kongresu. Iz Madrida so poročali, da je bilo na evharističnem kongresu v Budimpešti več duhovnov iz republikanske Španije, po večini so bili Baski. Franco, da je poslal dva višja predstavnika,

ka, katerima pa je bila v Budimpešti zažranjena udeležba na kongresu. »Slovenec« kot najbolj informiran list bo najbrž to zadevo pojasnil.

Avstrijske novice

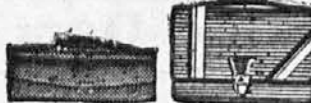
Svetovnoznani učenjak Sigmund Freud, profesor psihoanalize, je vsled novonastalih razmer zapustil Dunaj in se je preselil v London.

Avstrijske tekstilne tovarne za volneno blago so dobile nalog, da preuredijo svoje obrate za izdelavo blaga iz volne in umetnih surogatov. Ker se v Avstriji še vedno dobi čisto volneno in drugo pristno blago, kupujejo to blago Nemci iz rajha, ki prihajajo na Dunaj.

Dunajska gledališča nazadujejo in delajo z velikim deficitom. V gledališča se uvaža namreč nordijsko-herojska umetnost, za katero pa Dunajčani nimajo pravega razumevanja in ne obiskujejo več gledališč.

Ivan Kravos, Maribor

Aleksandrova cesta 13
Priporoča predmete za potovanje, za šole itd.

Javna zahvala

Podpisana se tem potom javno zahvaljujem

zavarovalnici „KARITAS“

za kulantno izplačano **dvojno** zavarovalno vsoto, po umrl

Gumzer Ivani, ki je umrla nezgodne smrti.

„KARITAS“ morem vsakomur najtopleje priporočati!

V Mariboru, dne 9. junija 1938.

Puhryš Leopoldina, s. r.

Francoski socialisti za politiko ljudske fronte

Kongres je odobril politiko stranke s 4872 glasovi proti 1735 glasovom levice in 1424 glasovom ekstremistov

Po tridnevnem zasedanju je dne 8. t. m. zaključil kongres francoske socialistične stranke v Royanu.

Na kongresu je govoril

Leon Blum za kolektivno varnost.

S. Blum je na francoskem socialističnem kongresu govoril obširno o zunanji politiki.

Vzemirjena Evropa je danes podobna Evropi v Napoleonovi dobi. Današnje tesnobe in strahu so krive vlade, ki opuščajo miselnost mednarodne skupnosti, ki jo rušijo imperialistične diktature. Treba se je strniti, ustaviti nasilstvo ter storiti vse za sporazum med državami in kolektivno varnost.

Blum je govoril tudi o Španiji. Nemešavanje je krinka za vmešavanje. Če se bo ta politika nadaljevala, je vprašanje, kaj naj napravi Francija. Ali naj dopušča, da se ji naseli za hrbtom nov sovražnik, ki jo bo vedno ogrožal? Francija, če hoče braniti sama sebe, bo morala odpreti pirenejsko mejo in pomagati republikanski vladi ter napraviti iz sedanjega Španije zopet prijateljsko sosedo.

Manifestacija Slovakov za čehoslovaško republiko

Prejšnjo nedeljo sta bili v Bratislavi dve slovaški manifestaciji. Na eni sta bila predsednik vlade dr. Hodža in soc. dem. minister s. dr. Derer (oba Slovaka), ki sta na metingu okoli 100.000 Slovakov govorila za enotnost republike in o dolžnosti Slovakov, da ščitijo republiko v sedanjih nevarnostih, ker jim republika jamči vse svoboščine kot demokratska republika.

Isti dan je imel pater Hlinka tudi tam jubilejni kongres svoje stranke. Napovedali so veliko manifestacijo, ki se je bo udeležilo 80.000 Slovakov. Te manifestacije se je pa udeležilo le okoli 18.000 Slovakov, kongresa pa 1500 delegatov.

Obeh manifestacij so se udeležili tudi ameriški izletniki ter iskreno priporočali rojakom, da ščitijo enotnost republike in svobodo v njej, za katero so se borili tudi Amerikanci. Hlinkova stranka je na Slovaškem v znatni manjšini ter je mnogo izgubila na ugledu, ker je zavratno nastopila proti republiki.

Kako poroča »Slovenec«.

O zborovanjih v Bratislavi je poročal »Slovenec« (št. 129) tako, kakor da je shod 100.000 Slovakov bil Hlinkov shod, ne pa shod, na katerem sta govorila ministrski predsednik dr. Hodža in socialistični minister dr. Derer. V resnici pa je Hlinka govoril le 18.000 svojim pristavcem, dočim je zborovanje »socialistov, komunistov in liberalcev, ki so vsi pravi sovražniki čehoslovaškega naroda« (dobesedno po »Slovencu«) združilo 100 tisoč Slovakov.

To sta glavni misli, ki ju je Blum podaril na kongresu glede francoske zunanje politike.

Glasovanje o politiki stranke

O politiki stranke, zlasti v vprašanju podpiranja Daladierove vlade je kongres osvojil stališče strankinega vodstva s 4872 glasovi, proti je glasovala levica Zyromskega (1735 glasov) in ekstremisti okoli Piverta, ki ga je stranka že pred kongresom disciplinirala (1424 glasov). Pivert je napovedal izstop iz stranke. Ta izstop bo samo olajšal strankino delo, ker razkrajalnih elementov ne more trpeti nobena stranka.

Prezgodnje veselje pri »Slovencu«

»Slovenec« je vedno proti komunistom in anarhistom, ako pa gre za to, da komunisti in anarhisti nastopijo proti socialistom, je on za nje. Nad vse vesel je, da so se francoski socialisti »razklali na dvoje«. Toda naj ne bo žalosten ako se bo pokazalo, da je bilo to njegovo veselje prezgodnje.

Ida pa se ne odloči.

Znano je, da so se morali v Avstriji umakniti vsi duhovniki, brez izjeme, iz političnega življenja, ki so ga imeli pred »anšlusom« takorekoč v zakupu. Rajhovsko časopisje, ki smatra to za samo ob sebi umevno, pa je naravnost vznemirjeno nad politično akcijo slovaškega pater Hlinka, ki je, mimogrede povedano, naperjena proti enotnosti čehoslovaške republike. To časopisje prinaša dolga poročila o Hlinkovih podvigih in zahtevah, po obliki točno tako, kot ljubljanski »Slovenec«, da človek res ne ve, kdo koga kopira. V uredništvu ljubljanskega »Slovenca« so med tem čisto pozabili, da v ČSR še niso nobenemu duhovniku prepovedali političnega udeleževanja, da pater Hlinka lahko počenja, kar se mu ljubi, da v ČSR lahko obstojajo vse katoliške in tudi katoliške mladinske organizacije in — da je minister v praški vladi katoliški duhovnik monsignor Šramek.

B. RANGUS - KRANJ

zlatar in
juvelir
Sodni
cenilec

Velika zaloga zlatnine, ur, jedilnega orodja, kraljstala, optike itd. Zahtevajte brezplačni cenik!

KONZUMNO DRUŠTVO ZA MEŽIŠKO DOLINO

r. z. z o. z. v Prevaljah.

Poštni predal št. 3.

Telefon interurban št. 5.

Poštni čekovni račun 12.048.

Brzjav: Kodes Prevalje.

Osrednja pisarna in centralno skladišče v Prevaljah.

Podružnice:

Prevalje, Leše, Mežica, Črna I, Črna II, Sv. Helena, Guštanj, Muta, pekarna v Prevaljah ter 7 lastnih zadrugnih domov v Mežiški dolini.

Zadruga nudi svojim članom vedno sveže blago po najnižjih cenah. Hranilne vloge sprejema centrala v Prevaljah in njene podružnice ter jih obrestuje po najvišji obrestni meri. Prodaja se le članom. Član društva lahko postane vsak. Delež znaša samo Din 100.—.

Delavke, delavci, nameščenci, kmetje in obrtniki ter sploh vse delovno ljudstvo, kupujte življenjske potrebščine le v svojih zadrugah!

V slogi je moč, v delu rešitev!